

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN, Bezitsvorming en Publiek-
B.V.D. rechtelijke Bedrijfsorganisatie

's-Gravenhage,

11 MRT. 1958

~~Stadhoudersplantsoen~~ Stadhoudersplantsoen 25

FA 9141/18

No.: 441.216
Bijl.: 1. (3 blz.)

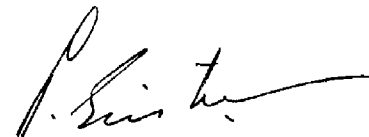
Betr.: Bezoek van prof. W.F. WERTHEIM
aan Z.O. Azië.

G E H E I M

Hiermede heb ik de eer Uwe Excellentie een rapport
aan te bieden betreffende prof. W.F. WERTHEIM uit Amsterdam,
naar aanleiding van diens recent verblijf in Indonesië, India,
Pakistan en de Volksrepubliek China.

HET HOOFD VAN DE DIENST

Aan Zijne Excellentie
de Minister-President
Plein 1813 no. 4
te
's-GRAVENHAGE.

Mr. L. Einthoven

G E H E I M

BEZOEK VAN PROF. W.F. WERTHEIM AAN INDONESIË, INDIA, PAKISTAN
EN DE VOLKSREPUBLIC CHINA.

Naar van een communistische zegsman werd vernomen, heeft Prof. W.F. WERTHEIM te Amsterdam op 10 november 1957 te zijnen huize voor een twintigtal bekenden en relaties het een en ander verteld over de ervaringen, die hij en zijn vrouw hebben opgedaan tijdens hun verblijf in Indonesië in het academische jaar 1956/57 en hun bezoek aan India, Pakistan en China.

Het gehoor, dat prof. WERTHEIM voor deze gelegenheid om zich heen had verzameld, bestond geheel uit communistische sympathisanten. Aangenomen mag worden, dat prof. WERTHEIM met het organiseren van deze avond heeft beoogd zijn verhalen via dit gezelschap terecht te laten komen in de kring van de communistische partij. In dit verband kan worden vermeld, dat het communistische Kamerlid Annie AVERINK, nadat aan haar verslag was uitgebracht over deze bijeenkomst, prof. WERTHEIM op 28 november 1957 een bezoek heeft gebracht. Zij wilde zich oriënteren over de Indonesische acties in verband met de kwestie Nieuw-Guinea.

Op 20 januari 1958 heeft tenslotte de secretaris van de CPN Paul de GROOT prof. WERTHEIM bezocht en geruime tijd met hem geconfereerd. Dit bezoek werd voorbereid door Annie AVERINK.

Opgemerkt zij, dat men in kringen van vooraanstaande communisten in Amsterdam prof. WERTHEIM ziet als een man, die ideologisch staat tussen de PvdA en de CPN en als iemand die altijd marchandeert. Men is echter bereid aan zijn oordeel een zekere waarde te hechten. Dit geldt des te meer nu hij de Volksrepubliek China heeft bezocht en in Indonesië contact blijkt te hebben gehad met een aantal vooraanstaande PKI-functionarissen. (Prof. WERTHEIM heeft tijdens zijn verblijf in Indonesië enige malen het PKI-bureau bezocht; bij zijn vertrek uit Djakarta werd hij uitgeleide gedaan door de algemeen-secretaris van de PKI, AIDIT).

Aan de door prof. WERTHEIM op 10 november 1957 gehouden lezing is het volgende ontleend.

G E H E I M

Prof. WERTHEIM heeft Indonesië bezocht op uitnodiging van de Indonesische regering. Hij heeft sociologie gedoceerd aan de landbouwkundige universiteit te Djakarta en sociologische onderzoeken ingesteld naar de levensomstandigheden van de bevolking op Java en Sumatra. Op de heenreis bezocht hij Pakistan en India; terugkerende naar Nederland bezocht hij de Volksrepubliek China.

Ten aanzien van de kwestie Nieuw-Guinea gaf prof. WERTHEIM als zijn mening te kennen, dat deze niet zo'n grote rol speelt als door de Indonesische regering wordt voorgegeven. Hij zag hierin een poging van de Indonesische regering om de aandacht van haar moeilijkheden af te leiden en tegenover de buitenwereld haar gezicht te redden.

De Hongaarse kwestie van november 1956 heeft volgens prof. WERTHEIM in Indonesië praktisch geen indruk gemaakt. De Egyptische kwestie echter zou de gemoederen terdege in beroering hebben gebracht.

Onder de Indonesische ambtenaren komt volgens prof. WERTHEIM zeer veel corruptie voor. Met het onderwijs en meer in het bijzonder met de accommodatie daarvoor op het platteland is het slecht gesteld. Arbeiderswoningen zijn in onvoldoende aantal aanwezig. Niettemin heeft prof. WERTHEIM hier en daar verbeteringen ten opzichte van de vooroorlogse omstandigheden kunnen waarnemen, vooral ten aanzien van het onderwijs en de gezondheidszorg.

Politiek gezien achtte prof. WERTHEIM de situatie in Indonesië zeer ernstig en gevaarlijk. Indien niet met spoed ingrijpende economische maatregelen worden genomen kan er van alles gebeuren. Het gevaar van een omslag in fascistische zin leek hem daarbij niet denkbeeldig.

Van de successen van de communisten bij de verkiezingen zijn de andere partijen, aldus prof. WERTHEIM, wel geschrokken. De huidige tendens is, naar zijn mening, dat de andere partijen zich aaneensluiten tegen de communisten. Deze laatste voeren daarom een zeer voorzichtige politiek, die erop gericht is de anderen niet op één hoop te drijven.

De enige goed georganiseerde partij in Indonesië is volgens WERTHEIM de PKI.

G E H E I M

Prof. WERTHEIM is tijdens zijn verblijf in Indonesië enkele malen ontvangen door SOEKARNO. Hij wekte de indruk niet veel ontzag voor de figuur van de president te hebben.

Over zijn verblijf in de Volksrepubliek China was prof. WERTHEIM zeer enthousiast. Hij schetste de resultaten die de regering van de Volksrepubliek in de afgelopen negen jaren heeft bereikt. Hij gaf toe, dat er met de intellectuelen enige moeilijkheden zijn geweest en dat de universiteiten niet vrij zijn gebleven van stakingen en demonstraties. De arbeiders en boeren staan echter beslist niet achter deze intellectuelen, aldus prof. WERTHEIM.

Om te bewijzen, dat de regering in dit land wel degelijk op de grote massa steunt, schetste prof. WERTHEIM de situatie in een door hem bezochte gevangenis in Peking. Hij had geconstateerd, dat de veroordeelden daar niet opgesloten zaten, doch los rondliepen. Prof. WERTHEIM meende er in dit verband aan te moeten herinneren, dat men tijdens de Duitse bezetting in Nederland bij een ontsnapping uit de gevangenis overal kon onderduiken. Ontsnapt er echter in China een gevangene, dan is hij binnen twee dagen weer gegrepen. Prof. WERTHEIM zag hierin een bewijs voor de stelling, dat de regering op de grote massa steunt.

Over Pakistan had prof. WERTHEIM geen goed oordeel. Hij zeide in dit land op sociaal terrein onvoorstelbare toestanden te hebben aangetroffen. 's Ochtends, aldus prof. WERTHEIM, rijdt men daar met wagens door de straten om lijken te verzamelen. Alles is er ondergeschikt gemaakt aan de bewapening.

Ook voor India had prof. WERTHEIM maar weinig goede woorden. Hij sprak van een strak rondleid-regime, dat hem per se wilde verhinderen minder fraaie dingen te zien.

In India wordt volgens prof. WERTHEIM de staat bij elkaar gehouden door de persoonlijke autoriteit van NEHROE. Valt deze weg, dan zal, naar hij verwacht, het regeringsstelsel waarschijnlijk ineensorten.